

ОБЛОГА МАРІУПОЛЯ

ЗМІСТ

11	ВСТУП
21	КЛЮЧОВІ ПОДІЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ
25	1: НАПЕРЕДОДНІ
37	2: МІЙ МАРІУПОЛЬ
45	3: ЗАПАХ ВІЙНИ
101	4: ДРОТИ – ПІАНІНО – РИБКА
107	5: МЕХАНІКА ВОЄННОГО ЗЛОЧИНУ
113	6: ЯК ПЕРЕМОГТИ ПРОПАГАНДУ
117	7: ІРИНА Й МАРІАННА
173	8: ТАНКИ НА ВУЛИЦЯХ
182	9: ІКОНКА В РОЗБИТОМУ ВІКНІ
185	10: ЩО ДАЛІ?
189	11: НЕЗАФІКСОВАНЕ
215	ПРИСВЯТА І ПОДЯКИ

Бувають моменти
граничного страху:
приліт, знімаєш мертвих
та поранених — відкриті
рани, розірваний метал,
сльози на брудних
дитячих обличчях —
і просто ціпенієш.
А через мить думаєш:
«Що в біса я тут роблю?!».

ВСТУП

Думка про Івана Калініна не давала мені спокою ще до того, як я, власне, дізнався його ім'я. Він був людиною за кадром. Я розумів, що цей згорьований чоловік і батько мав десь бути, але не міг його знайти. Виявилося, що Іван також мене шукав.

Я сфотографував його вагітну дружину в останні хвилини її життя. Жінку несли на грубих ношах, вкритих лише тонким простирадлом, намагаючись врятувати після російського авіаудару, а навколо розбомбленого пологового будинку кружляли сніг і попіл.

Цей момент 9 березня 2022 року змінив обидва наші життя — моє та Іванове.

Роблячи знімок, я знав, що світ має побачити цю мить моїми очима. Так підказував десятирічний досвід зйомок військових конфліктів. Увесь масштаб війни Росії проти України постав переді мною: автівки у вогні; люди, що тікають; червона пляма простирадла і в центрі — Ірина Калініна.

Парамедики несли її, марно сподіваючись врятувати жінку — або принаймні її дитину — в оточеному місті без електрики й води.

Перед обстрілом Іван залишив дружину в лікарні й пішов шукати дитячий одяг і підгузки — дитина от-от мала народитися. Він почув вибухи дорогою назад, на блокпосту неподалік. Йому не одразу вдалося підійти до будівлі пологового. Ірини там уже не було. Чоловік одразу кинувся на її пошуки.

Разом зі своїм колегою Мстиславом — він відповідав за відеозйомку — я лишився біля вирви від вибуху, але поняття не мав, чи Іван уже встиг сюди дістатися. Ми із Мстиславом були прикуті до камер — зосереджені, налаштовані задокументувати все, що зможемо, поки сонце не сіло остаточно, хоча навіть не уявляли, як передамо матеріали редакції: ноутбуки розрядилися, а попереду була ніч.

Обмерзлі, збиті на землю вибухом гілки кришилися під моїми черевиками. Ввечері я зможу роззутися. Та без води ніяк не відмити піт, бруд, сажу та кров, які цей день залишив на моєму одязі. Я знав, що так буде і завтра. І післязавтра.

Наша команда складалася з трьох журналістів Associated Press (AP), і ми були останніми міжнародними репортерами в Маріуполі. Решта покинули місто, перш ніж російська армія його оточила. Ми ж на той момент уже не дуже розуміли, як нам евакуюватися, тож я просто далі наводив об'єктив на найбільші скупчення болю.

Я ніколи професійно не вивчав фотографію. Моєю школою стали музеї, а підручниками — картини художників, таких як Караваджіо й Рембрандт. Вони навчили мене будувати композицію, кадрувати, працювати з планами та об'єктами, створювати сцени.

Це досі впливає на мою техніку, але не на стиль. Я фотограф-документаліст, тож мій стиль диктують обставини. Знімки мають пасувати історії. Фотографія для мене — це насамперед дія. Тому, знімаючи подію, я намагаюся зробити максимальну кількість кадрів, аби точно зафіксувати важливе.

При цьому фотожурналістика не передбачає пауз, коли я можу щось переробити або, як у художній фотографії, змінити підхід. Якщо сфотографував щось важливе — мій знімок, навіть поганий, буде опублікований. І якщо з погляду естетики кадр не з найкращих, мені із цим жити. Єдиний спосіб уникнути такого — практика й багато кадрів.

Та все ж суть фотографії — це робота зі світлом, а його у знеструмленому Маріуполі в ті дні було критично мало. Суть фотожурналістики — швидкість. Нам треба було якнайскоріше показати світові кадри, що продемонструють, як росіяни скидають бомби на жінок і новонароджених. Бувають моменти граничного страху: приліт, знімаєш мертвих та поранених — відкриті рани,

розірваний метал, сльози на брудних дитячих обличчях — і просто ціпенієш. А через мить думаєш: «Що в біса я тут роблю?!».

— Це ви журналісти, які лишились? — запитав незнайомий поліціант, що стояв біля краю вирви.

— Виходить, що так, — відповів я. Нам — із нашою роботою — не завжди були тут раді. Люди в місті мали різні погляди, тож було важко зрозуміти, кому варто довіряти, а кому ні.

— Я вас шукав.

Він представився Володимиром Нікуліним і відвів нас до поліційного відділку. Там був генератор, і ми змогли зарядити ноутбуки й павербанки. Я надіслав редакції фото Ірини й інші страхітливі світлини з пологового.

А згодом історія Ірининої смерті зажила власним життям.

